

Bestpracticebeschrijving
van de implementatie van
Persistent Identifiers
bij
Nationaal Archief

Opgesteld in het kader van het
Netwerk Digitaal Erfgoed
en het
Project Persistent Identifiers

Versie 0.1 (14 maart 2017)

(gebaseerd op sjabloon 0.2)



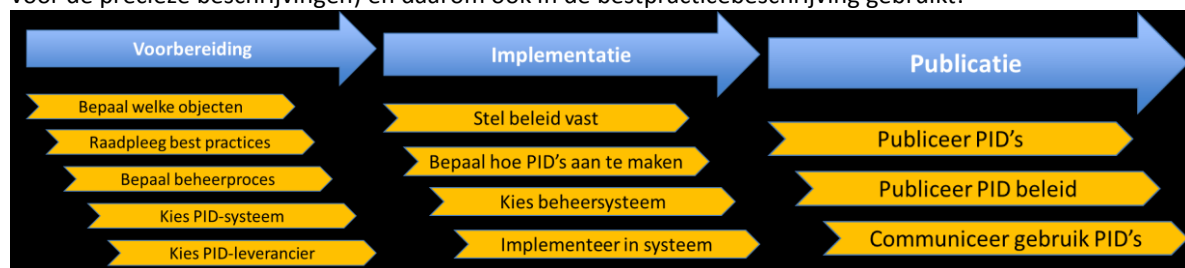
NCDD

1 Inleiding

Als erfgoedinstelling heeft u ervoor gezorgd (of zorgt u er momenteel voor) dat uw digitale erfgoed vindbaar blijft. U gebruikt hiervoor Persistent Identifiers (PID's). Een PID is een unieke identificatiecode van een digitaal object, die op een afgesproken plaats wordt geregistreerd. Hij blijft gegarandeerd werken, ook al verandert het webadres van een organisatie. Zo zorgt u ervoor dat de verwijzing naar een digitaal object (een scan, audiovisueel bestand, metadata record, etc.) altijd blijft werken. Ook als de bewaarlocatie of het webadres van het digitale object verandert.

Via deze bestpracticebeschrijving stimuleert het project Persistent Identifiers van het Netwerk Digitaal Erfgoed het delen van praktijkervaring m.b.t. het implementeren van PID's. Qua vorm en inhoud sluit de bestpracticebeschrijving zoveel mogelijk aan op het "Stappenplan voor implementatie van Persistent Identifiers", opgesteld in het kader van hetzelfde project. Deze uniformiteit zorgt ervoor dat het stappenplan en de bestpracticebeschrijvingen onderlinge samenhang vertonen en vergelijkbaar zijn.

De volgende drie hoofdstappen en deelaspecten worden in het stappenplan beschreven (zie het stappenplan voor de precieze beschrijvingen) en daarom ook in de bestpracticebeschrijving gebruikt:



Uw praktijkervaring kan als voorbeeld dienen voor andere organisaties, en stimuleert het gebruik van PID's in de erfgoedsector.

2 Organisatie en contactpersoon

Als 'nationaal geheugen' beheert het Nationaal Archief de archieven van de landelijke overheid, maar ook archieven van maatschappelijke organisaties en individuele personen die van nationaal belang zijn (geweest). Daarnaast beschikt het Nationaal Archief over een grote collectie foto's en historische kaarten.

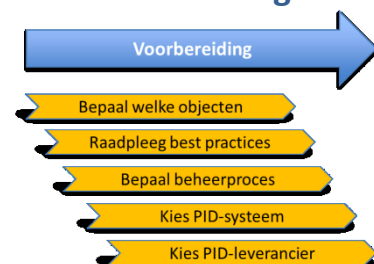
Het Nationaal Archief dient ieders recht op informatie en geeft inzicht in het verleden van ons land door:

- zich in te zetten voor een sterk archiefbestel
- de nationale archiefcollectie in Den Haag te beheren en on site en online te presenteren.

Het Nationaal Archief streeft ernaar om de online collectie duurzaam toegankelijk aan te bieden en biedt sinds 2010 Persistent Identifiers in de vorm van Handles aan om te kunnen garanderen dat de verwijzingen die naar de digitale objecten van het NA worden gemaakt blijven werken.

Contactpersoon voor de Persistent Identifiers van het NA is Gijsbert Kruithof (gijsbert.kruithof@nationaalarchief.nl)

3 Voorbereiding



3.1 Welke objecten?

Toelichting: beschrijf hier aan welke objecten u (wel of niet) PID's toekent, en waarom.

Sinds 2010 tot op heden (maart 2017) worden PID's toegekend aan de volgende objecten:

- **Archiefinventarissen en archiefbestanddelen**
Een archiefinventaris is een "Systematisch ingedeelde toegang op een archief of in de tijd begrensd deel ervan, uitgaande van de ordening toegepast door de archiefvormer, voorzien van een inleiding ..."¹
Een archiefbestanddeel is een "Geheel van archiefbescheiden binnen een archief, bijeengebracht met een bepaald doel en in onderlinge samenhang te raadplegen"²
Beide zijn digitale beschrijvingen van objecten, niet de digitale of fysieke objecten zelf.
- **Indexen en indexrecords**
Een index is een "Register van gegevens in een archiefstuk van grotere omvang of van archiefbescheiden in een archiefbestanddeel in een andere systematiek dan de volgorde waarin deze in het archiefstuk of archiefbestanddeel voorkomen onder opgave van de vindplaatsen van de gegevens en archiefbescheiden."³
Voor indexen en indexrecords geldt ook dat de PID's verwijzen naar beschrijvingen en niet naar objecten zelf.
- **Afbeeldingen en scans** (foto's en kaarten)
Het Nationaal Archief krijgt steeds meer digitaal materiaal. Dit betreft zowel digital born materiaal als oorspronkelijk papieren materiaal dat wordt gedigitaliseerd. Gedigitaliseerde objecten kunnen zowel scans zijn van documenten als van foto's of kaarten. Al deze digitale objecten krijgen een Persistent Identifier.
In geval van afbeeldingen verwijst de PID naar het digitale object (inclusief de beschrijving).
- **Actoren**
Een actor is een persoon of organisatie die archiefstukken maakt of beheert⁴.
Het Nationaal Archief houdt een registratie bij van actoren voor de centrale overheid (Rijk en zbo's) vanaf 1975. Het is de bedoeling dit register uit te breiden met actoren van de gehele overheid en eerdere periodes.
Elke beschrijving van een actor krijgt zijn eigen PID.

Er is voor gekozen om PID's toe te kennen aan deze objecten omdat:

- Deze objecten stabiel zijn – de beschrijvingen kunnen misschien in detail wijzigen maar als geheel blijven ze bestaan
- Het objecten zijn waarvan we als Nationaal Archief kunnen en willen garanderen dat die tot in lengte van dagen beschikbaar blijven – bijvoorbeeld de teksten en plaatjes voor een webexpositie voldoen niet aan dit criterium
- Het objecten zijn waarnaar vaak wordt verwezen. Bijvoorbeeld in historische publicaties is het gebruikelijk om bij bronnen te verwijzen naar het inventarisnummer en het bestanddeelnummer

3.2 Best practices

Bij het implementeren van Persistent Identifiers in 2010-2011 waren er nog nauwelijks erfgoedinstellingen die gebruik maakten van Persistent Identifiers. Er waren wel enkele wetenschappelijke instituten waarmee gesproken is, onder andere DANS en SURFSara. De huidige contactpersoon voor SURFSara is Christine Staiger.

3.3 PID-beheerproces

Toelichting: beschrijf hier welke keuzes u maakte bij het bepalen van uw 'PID-beheerproces' voor het aanmaken en beheren van PID's.

Bij het beheerproces is ervoor gekozen om het aanmaken van PID's zoveel mogelijk te automatiseren.

¹ Bron: <http://archiefwiki.org/wiki/Archiefinventaris> zoals geraadpleegd op 14 maart 2017

² Bron: <http://archiefwiki.org/wiki/Archiefbestanddeel> zoals geraadpleegd op 14 maart 2017

³ Bron: <http://archiefwiki.org/wiki/Index> zoals geraadpleegd op 14 maart 2017

⁴ Bron: <http://archiefwiki.org/wiki/Actor> zoals geraadpleegd op 14 maart 2017

3.4 PID-systeem

Toelichting: beschrijf hier welk PID-systeem (zoals URN:NBN, Handle, DataCite DOI of een ander systeem) u koos, en hoe u tot dat besluit kwam.

De Technisch Projectleider van de ontwikkeling van de nieuwe website (gahetna) heeft in 2010 de opties voor Persistent Identifiers onderzocht. Hij kwam toen tot een lijstje van een aantal kandidaat PID-systemen waaronder URN:NBN, ARC en Handle.

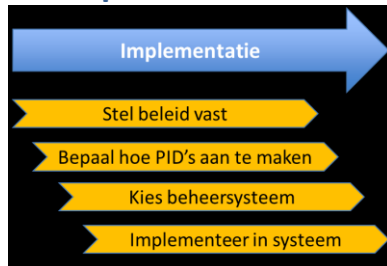
Op basis van een afweging van voor- en nadelen stelde hij voor om Handle te kiezen. De afweging die destijds is gemaakt is helaas niet meer te vinden.

3.5 PID-leverancier

Toelichting: beschrijf hier of u uw PID's zelf host, of een leverancier (van uw collectiebeheersysteem) dat voor u doet, of dat u gebruikmaakt van de diensten van een onafhankelijke derde partij, zoals de Koninklijke Bibliotheek (URN:NBN), SURFsara (Handle) of de TUDelft (DataCite DOI), en waarom.

Bij de implementatie van Handles heeft het Nationaal Archief er vanaf het begin voor gekozen de Handles te laten hosten door een externe partij. In 2010 is op basis van de prijs gekozen voor Picturae als Handle leverancier. In 2017 is het Nationaal Archief overgegaan op de diensten van SURFsara. Belangrijkste overweging was hierbij het onafhankelijke niet commerciële karakter en de robuustheid van de infrastructuur.

4 Implementatie



4.1 PID-beleid

Toelichting: beschrijf hier welk beleid u m.b.t. het werken met PID's vaststelde, en hoe u tot dat beleid kwam.

Bij de introductie van de website in 2010 is gekozen voor het aanbieden van Persistent Identifiers, maar er is tot op heden binnen het Nationaal Archief geen vastgesteld beleid hiervoor.

4.2 PID's aanmaken

Toelichting: beschrijf hier welke keuzes u maakte m.b.t. het PID-toekenproces, en in het bijzonder het 'formaat' van uw PID's. Koos u bijvoorbeeld voor PID's met herkenbare, betekenisvolle namen (met bijvoorbeeld het object- of inventarisnummer erin verwerkt), of juist voor betekenisloze codes (zoals een UUID)?

Bij de introductie van PID's is doelbewust gekozen om geen betekenis vast te leggen in de PID. Er is gekozen om UUID's te gebruiken om het zo toekomstvast mogelijk te maken.

4.3 PID-beheersysteem

Toelichting: beschrijf hier welk (collectiebeheer)systeem in uw organisatie zorgt voor het maken en beheren van PID's, en waarom dat systeem in uw organisatie de meest geschikte plaats is.

Het Nationaal Archief had vanaf 2010 betekend drie verschillende beheerapplicaties waarin PID's worden geregistreerd, namelijk:

- In het collectiebeheersysteem (vanaf 2017 MAIS FLEXIS) worden PID's geregistreerd voor inventarissen en bestanddeelnummers
- In het NT-beheersysteem worden PID's aangemaakt voor indexen en indexrecords
- In de Beeldbank (Memorix Maior) worden PID's geregistreerd voor afbeeldingen

N.B. Het applicatielandschap zal in 2017 veranderen waarbij gestreefd wordt om nog maar één collectiebeheersysteem over te houden waarin PID's worden geregistreerd.

4.4 Implementatie

Toelichting: beschrijf hier uw ervaringen van het PID-implementatietraject. Waar liep u tegenaan? Hoe verliep de eventuele samenwerking met leveranciers en partners? Hoe tevreden bent u met het resultaat?

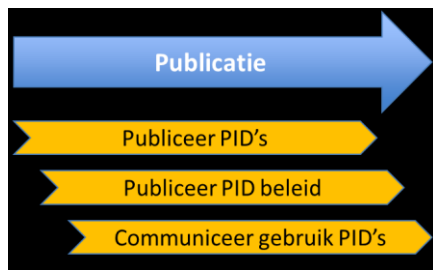
Terugkijkend op het PID-implementatietraject is het teveel vanuit techniek ingestoken. Bij de introductie van de PID's waren er maar een paar mensen die begrepen waar het om ging. De redenen om PID's te gebruiken zijn nooit breed gedeeld, veel collega's van het Nationaal Archief weten niet eens dat er PID's worden gebruikt en er is nooit een beleid vastgesteld m.b.t. PID's.

4.5 Beheer

Toelichting: beschrijf hier uw ervaringen met het beheer van PID's. Zijn er zaken waar u tegenaan liep?

Het Nationaal Archief merkte dat bij het automatisch registreren van PID's toch nog wel eens het een en ander mis gaat en dat je daar dan pas later – te laat – achter komt. Het is zaak om je PID's regelmatig automatisch te controleren.

5 Publicatie



5.1 Publiceer PID's

Toelichting: beschrijf hier hoe u uw PID's voor iedereen zichtbaar maakt. Voeg bijvoorbeeld een voorbeeld toe van een van uw PID's, of geef aan in hoeverre er op andere sites al naar uw PID's wordt verwezen.

De PID's worden op diverse manieren gepubliceerd: op de website, in open data en in de OAI-PMH op de systemen.

- **Archiefinventarissen en archiefbestanddelen**
Voorbeeld van een PID op de website: <http://hdl.handle.net/10648/9b54fab1-6340-474a-93d8-04bf78294de8>
Dit voorbeeld verwijst naar de inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. De PID's worden behalve op de website ook gepubliceerd in de XML-output die beschikbaar wordt gesteld op de website, zie bijvoorbeeld de [XML download van 1.04.02](#) en in de OAI-PMH interface op het archievenoverzicht: http://www.gahetna.nl/archievenoverzicht/oai-pmh?verb=ListRecords&metadataPrefix=oai_ead_full
- **Indexen en indexrecords**
Voorbeeld van een PID op een indexrecord op de website: <http://hdl.handle.net/10648/7478aa32-ab66-102e-8314-0050569c51dd>
Dit record is een onderwerpsbeschrijving van een brief van Jan Pieterszoon Coen die hij in 1618 verstuurde. Het record verwijst naar een vindplaats in het VOC-archief.
PID's worden ook gepubliceerd in de data dumps die als open data ter download worden aangeboden, zie bijvoorbeeld de [download van de index Boeroes en nazaten](#)
- **Afbeeldingen en scans** (foto's en kaarten)
Voorbeeld: <http://hdl.handle.net/10648/6a21b3ac-1ad9-102f-a76c-003048944028>
Deze PID verwijst naar de gedigitaliseerde versie van een foto van Henk Hilterman uit 1952.
PID's worden ook gepubliceerd via een Open Search API op de beeldbank, zie: <http://www.gahetna.nl/beeldbank-api/opensearch/?q=2.24.14.02&count=100&startIndex=1>
- **Actoren**
Voorbeeld: <http://hdl.handle.net/10648/79ea38ff-57f1-4893-ad77-23cb6b3b3110>
Deze PID verwijst naar de registratie van Het Ministerie van Binnenlandse Zaken.
De PID's van het actorenregister worden ook gepubliceerd via een OAI-PMH interface. Zie: <https://actorenregister.nationaalarchief.nl/oai-pmh/>

5.2 Publiceer PID-beleid

Toelichting: beschrijf hier of u uw PID-beleid publiceerd, of u dat in- en/of extern deed, en waarom.
Het PID-beleid van het Nationaal Archief is nog niet vastgesteld en gepubliceerd.

5.3 Communiceer PID-gebruik

Toelichting: beschrijf hier hoe u aan uw gebruikers duidelijk maakt, dat u PID's hanteert, en hoe zij d.m.v. PID's kunnen verwijzen naar uw objecten. Deed u daarnaast iets bijzonders (nieuwsbericht, bijeenkomst, etc.) toen u uw eerste PID's publiceerde?

Het PID-gebruik voor de klanten van het Nationaal Archief wordt tot op heden niet of nauwelijks gecommuniceerd. Dit is een aandachtspunt.

6 Wie heb je nodig?

Toelichting: in het Stappenplan willen we beschrijven welke personen, groepen en/of organisaties nodig zijn voor het succesvol implementeren en beheren van PID's, en welke rol zij hebben.

Te denken valt aan:

- *Management voor de beslissing en financiering*
- *Medewerkers collectiebeheer voor het bepalen welke PID's geschikt zijn, welke objecten een PID krijgen en wanneer*
- *De partij waar u uw PID's registreert (KB, SURFSara, DataCite of een andere partij)*
- *De leverancier/maker van het (collectie)beheersysteem waarin u PID's toekent en beheert*
- *De communicatie/websitebeheerders voor publicatie en communicatie van gebruik van PID's*
- *...*

Beschrijf hier welke personen, groepen en/of organisaties u nodig had, en welke rol zij hadden.

Voor het succesvol implementeren van PID's heb je commitment nodig in je hele organisatie, zowel management, als collectiebeheerders als publieksmedewerkers die het gebruik van PID's moeten duidelijk maken aan het publiek.

Succesvolle implementatie waarbij PID's ook echt gebruikt worden is heel erg afhankelijk daarvan.

7 Conclusie

Toelichting: hier kunt u afsluitende of concluderende opmerkingen toevoegen, of eventuele aanvullende informatie delen.

Het Nationaal Archief heeft bij het implementeren van Persistent Identifiers last van de wet van de remmende voorsprong. Toen het NA begon met de implementatie waren er in Nederland nauwelijks instellingen die al PID's op grote schaal gebruikten. De implementatie was vrij technisch ingestoken bij de bouw van een nieuwe website. In NDE-verband kon het Nationaal Archief door de vroege implementatie van PID's wel een voortrekkersrol vervullen voor andere erfgoedinstellingen. Maar voor haar eigen organisatie loopt het NA nog wat achter. Voor zaken als het vaststellen van een PID-beleid, het delen van kennis in de organisatie en het communiceren van het gebruik naar het publiek is nog nauwelijks aandacht geweest. Het NA heeft wat dat betreft nog een inhaalslag te maken.